

Kompleksowość zmian społeczno-ekonomicznych

W zakresie KBE-GSI

Lech Zacher, Społeczeństwo informacyjne:
aspekty techniczne, społeczne i polityczne,
Warszawa 1992.

Konsekwencje transformacji w sferze polityki wewnętrznej

POLITYKA WEWNĘTRZNA	
SZANSE	ZAGROZENIA
wykształcenie się "cyberdemokracji", czyli demokracji bezpośredniej wykorzystującej zdobycze techniki	powrót ustrojów totalitarnych i państwowego monopolu informacyjnego
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
wzrost efektywności funkcjonowania urzędów państwowych	poczucie ograniczonej wolności i braku prywatności obywateli
poprawa jakości kontaktów "obywatel-władza" oraz prezentacji polityki	poczucie "bariery technokratycznej" pomiędzy władzą a społeczeństwem
zwiększone korzyści dla obowiązkowych i rzetelnych polityków	wzrost fragmentacji polityki
wzrost skuteczności podejmowania decyzji i planowania politycznego nowymi metodami analizy danych	utrudnienie podejmowania decyzji wskutek wzrostu ilości informacji
ułatwienie systemu zbierania podatków	podatność na zewnętrzne zakłócenia informacyjne
brak możliwości wprowadzenia szczelnej cenzury i regulacji dostępu do fal radiowych i telewizyjnych	

Konsekwencje transformacji w sferze stosunków międzynarodowych

STOSUNKI MIĘDZYNARODOWE	
SZANSE	ZAGROZENIA
wzrost możliwości współdziałania w skali międzynarodowej	ograniczenie suwerenności państw narodowych
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
komputerowe przekłady językowe pozwalające na lepsze międzynarodowe porozumienie	pogłębienie się luki technicznej, gospodarczej, cywilizacyjnej pomiędzy bogatymi i biednymi krajami
	zagrożenie autonomii kulturalnej państw Trzeciego Świata
	destabilizacja równowagi militarnej przez możliwe fałszywe alarmy, wojny domowe, pojawienie się nowych państw atomowych
	powstanie nowych form międzynarodowego infoterroryzmu

Konsekwencje transformacji w sferze gospodarki i finansów

GOSPODARKA I FINANSE	
SZANSE	ZAGROZENIA
wzrost efektywności sterowania rynkiem	nadmierna wrażliwość i uzależnienie od systemów informatycznych
SKUTKI POZYTYWNE	NEGATYWNE
globalizacja i przyspieszenie handlu giełdowego	
powstanie systemów umożliwiających funkcjonowanie wielkich transnarodowych korporacji oraz wzmacniających istniejący układ sił	
wzrost efektywności zarządzania strategicznego, działań kierowniczych, administracyjnych i koordynacji działań	konieczność opracowania nowych metod zarządzania, adekwatnych dla nowych modeli struktur organizacyjnych
skrócenie cykli produkcyjnych, poprawa gospodarowania środkami materiałowymi i technicznymi	wzrost wymagań dotyczących wykształcenia i efektywnej obsługi systemów zautomatyzowanych
wzrost wydajności maszyn i urządzeń	
	konflikty społeczne na tle automatyzacji i robotyzacji
wzrost jakości wyrobów i usług, powiększenie palety dostępnych wyborów oraz wzrost jakości kompleksowej obsługi i informacji klientów	nadmierna standaryzacja wyrobów i usług
bankowość lokalna jako zachęta dla obywateli do wykorzystywania większej liczby usług	zachęta dla deregulacji finansowej
ułatwienie opłat i rozliczeń	zbyt silne uzależnienie zakupów od systemów teleinformatycznych
wzrost efektywności koordynacji działań komunikacyjno-transportowych w skali lokalnej i międzynarodowej	zwiększona wrażliwość międzynarodowego systemu bankowego
ROLNICTWO	
zmniejszenie luki cywilizacyjnej między miastem a wsią	dalsza migracja ludności ze wsi do aglomeracji miejskich
możliwość alokacji usług informacyjnych w regiony rolnicze	wzrost bezrobocia na wsi
wzrost efektywności produkcji rolnej i obsługi kompleksowej rolnictwa	

Konsekwencje transformacji w sferze polityki bezpieczeństwa wewnętrznego

POLITYKA BEZPIECZENSTWA WEWNETRZNEGO	
SZANSE	ZAGROZENIA
wzrost bezpieczeństwa społecznego	powiększenie możliwości przestępców dzięki nowym technologiom i możliwości działania na odległość
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
wzrost efektywności działania policji i służb specjalnych, również w sytuacjach kryzysowych	wzrost możliwości zagrożenia fałszywymi alarmami
skomputeryzowany krajowy system zapisu przestępstw	
	powiększenie się zakresu przestępstw komputerowych
lepsze techniki inwigilacji	wykorzystanie informacji o obywatelach do celów przestępczych
komputery weryfikujące dowody tożsamości	zbyt duże uzależnienie efektywnego działania, również w sytuacjach kryzysowych od systemów technicznych
inteligentne karty identyfikacyjne	naruszenie "spójności systemu prawnego" w związku z nowymi zjawiskami kryminogennymi
elektroniczne urządzenia do kontrolowania zwolnionych z więzienia	

Konsekwencje transformacji w sferze opieki zdrowia obywateli

OPIEKA ZDROWOTNA OBYWATELI	
SZANSE	ZAGROZENIA
poprawa stanu zdrowia społeczeństwa i przedłużenie średniego wieku życia oraz wzrost wiedzy specjalistycznej lekarzy	"dehumanizacja" opieki medycznej
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
zastosowanie systemów teleinformatycznych do wspomagania diagnostyki medycznej i do natychmiastowego dostępu do danych o pacjentach i lekach	możliwość wykorzystania danych o stanie zdrowia ludzi do celów pozamedycznych
bezpośrednia wymiana informacji medycznej między dowolnymi ośrodkami w dowolnym czasie i zakresie	zróżnicowanie dostępu do pomocy medycznej
wzrost możliwości zapobiegania masowym zagrożeniom zdrowia oraz reakcji w nagłych przypadkach	poważne schorzenia zawodowe w przemyśle komputerowym
"zdalne leczenie", czyli korzystanie z diagnoz i zaleceń lekarskich w domu za pomocą sieci teleinformatycznej	"technostres" - z powodu wszechobecności i dominacji techniki
zwiększającą efektywność pomoc systemów eksperckich w diagnozowaniu i analizie kosztów	zbyt duże uzależnienie skuteczności leczenia od systemów informatycznych
inteligentne karty zdrowia z zapisem pełnej historii choroby oraz "szpital na przegubie", czyli urządzenie zalecające i kontrolujące zażywanie leków przez pacjenta	

Konsekwencje transformacji w sferze stosunków pracy

PRACA	
SZANSE	ZAGROZENIA
	ograniczenie kontaktów międzyludzkich i wzrost poczucia alienacji
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
zmniejszenie rangi i zmiana ról menadżerów średniego szczebla	
oszczędność pracy ludzkiej i jej intelektualizacja	podział pracy na zajęcia mądre i głupie
polepszenie warunków pracy	bardziej nudna i wyspecjalizowana praca
zmniejszenie bezrobocia poprzez tworzenie nowych zajęć oraz komputerowa kontrole zatrudnionych	zwiększenie bezrobocia poprzez stopniowa automatyzacje zajęć odtwórczych
wzrost wydajności pracy i ułatwienia w pozyskiwaniu specjalistów	redukcja zatrudnienia w rolnictwie i przemysłach tradycyjnych
wzrost znaczenia pracy na część etatu i pracy w domu	ograniczenie kontaktów międzyludzkich i wzrost poczucia alienacji
minimalizacja kosztów utrzymania powierzchni biurowych i zmniejszenie absencji przez redukcje przejazdów do pracy	powiększenie się luki pokoleniowej i konfliktów społecznych
wzrost ilości czasu wolnego	

Konsekwencje transformacji w sferze edukacji i wiedzy

EDUKACJA I WIEDZA	
SZANSE	ZAGROZENIA
wzrost wykształcenia ludzkości i możliwość rozwijania zainteresowań	Wykształcenie się wąskiej elity hamującej dostęp do wiedzy
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
wzrośnie zapotrzebowanie na wykształconą i elastyczną siłę roboczą	
usprawnienie nauczania	przeładowanie informacyjne
pojawi się możliwość globalnej teledukacji	groźba całkowitego zastąpienia nauczycieli przez systemy informatyczne
wykorzystywanie komputerów do badań naukowych, dostęp do elektronicznych publikacji bez pośrednictwa bibliotek oraz koordynacja nabytków bibliotek	rozkwit ślepej wiary w decyzje komputera oraz zmniejszenie się pędu do wiedzy i czytelnictwa
egalitarność wiedzy demystyfikująca elitarne ekspertyzy	komputerowe fotomontaże umożliwiające niebezpieczne oszustwa
udoskonalenie opracowania map, komputerowe mapy w środkach lokomocji oraz poprawa prognoz pogody	elektroniczne zanieczyszczenie zbyt wieloma sygnałami powodującą fałszywe odczyty instrumentów
rozwój dziedzin wiedzy korzystnych społecznie	niesłusznie niska ocena pewnych typów wiedzy
elektroniczna forma publikacji umożliwi ich modyfikacje w czasie rzeczywistym	ciągłe modyfikacje utrudniają powoływanie się na inne źródła
	fragmentacja wiedzy w miarę wzrostu ilości informacji
	erozja kontroli praw autorskich

Konsekwencje transformacji w sferze sytuacji jednostki i społeczeństwa

JEDNOSTKA I SPOLECZENSTWO	
SZANSE	ZAGROZENIA
wyzwolenie ludzi przez zhumanizowane maszyny	dehumanizujące i izolujące człowieka interakcje z maszyną
SKUTKI POZYTYWNE	NEGATYWNE
zróźnicowanie wzorców życia wraz ze wzrostem różnorodności pracy i możliwości podróżowania	zmniejszenie możliwości dostępu do informacji przez jej prywatyzację
zanik znaczenia miejsca zamieszkania	kontrola i zmniejszenie zakresu prywatności
zrównane role kobiet, mężczyzn i dzieci	Skostnienie percepcyjne
informatyczne wzmocnienia ludzkiego mózgu	

Konsekwencje transformacji w sferze stosunków ekologicznych

EKOLOGIA	
SZANSE	ZAGROZENIA
zahamowanie degradacji środowiska naturalnego	możliwości sztucznego zapewniania podstawowych potrzeb ludzkości obniża stopień zainteresowania ekologią
SKUTKI POZYTYWNE	SKUTKI NEGATYWNE
rozwój systemów informatycznych przeznaczonych do kontroli i monitorowania środowiska naturalnego	zbyt silne uzależnienie kwestii ekologicznych od systemów technicznych
stosowanie map cyfrowych do analiz ekologicznych i analiz możliwych skutków katastrof ekologicznych	osłabienie "świadomości ekologicznej" społeczeństwa
poprawa możliwości systemów zapobiegania katastrofom ekologicznym	
międzynarodowa współpraca na rzecz ochrony środowiska	